

Aan: de Gemeenteraad en college B&W van Rotterdam

17 mei 2024

Betreft: Ambitiedocument Weena 70

Geachte gemeenteraad/commissieleden/college,

Een groeiende groep bewoners in Rotterdam zet zich in voor een leefbare en volhoudbare stad voor de huidige én toekomstige generaties. Deze groep stuit helaas op een gemeentelijk bolwerk dat door projectontwikkelaars te intensief wordt aangestuurd. Het gevolg is dat een marketing machine glossy brochures met ronkende teksten produceert die er op het eerste gezicht fraai uitzien. Maar let op: het gaat om duurzaamheidsclaims die niet kunnen worden waargemaakt en feitelijk neerkomen op "greenwashing". In deze brief betrekken wij dit op het ambitiedocument voor Weena 70 dat onderdeel is van een vijftiental geplande wolkenkrabbers.

Volgende week woensdag behandelt u in de commissie BWB het ambitiedocument Weena 70 met het verzoek van het college B&W om dit vast te stellen. Dit project maakt deel uit van de gebiedsontwikkeling RCD-XL. Wij hebben het ambitiedocument kritisch gelezen en zijn geschrokken van de talrijke onbewezen duurzaamheidsclaims, zoals met betrekking tot biodiversiteit, circulaire bouw en hittestress.

We schetsen eerst kort de juridische context. Daarna noemen wij een aantal voorbeelden.

In het ambitiedocument wordt het project aangeprezen vanwege de bijdrage die dit levert aan de kwaliteit, verdichting en diversificatie in de binnenstad, ofwel "Goede Groei", en een aan een levendige en aantrekkelijke binnenstad. Het project wordt ook aangeprezen als vooruitstrevend op het gebied van duurzame ontwikkeling met bebouwing die de menselijke maat toevoegt. Daarmee kwalificeert het ambitiedocument als reclame in de zin van de Nederlandse Reclame Code.

Sinds 1 februari 2023 geldt de [Code voor Duurzaamheidsreclame](#). Daarnaast heeft de Autoriteit Consument & Markt een leidraad voor duurzaamheidsclaims opgesteld ([Leidraad Duurzaamheidsclaims | ACM.nl](#)). De relevante leidraden zijn:

1. gebruik juiste, duidelijke, specifieke en volledige duurzaamheidsclaims;
2. onderbouw duurzaamheidsclaims met feiten en houd ze actueel;
3. beschrijf toekomstige duurzaamheidsambities concreet en meetbaar; en
4. zorg dat visuele claims behulpzaam zijn en niet verwarrend.

De duurzaamheidsclaims in het ambitiedocument voldoen niet aan de eerste 3 criteria. (Het 4^e criterium moeten wij nog beoordelen).

De Omgevingsvisie kent dezelfde mankementen. Wij hebben dit uitgebreid aan de orde gesteld in onze zienswijze van 8 september 2021 en oplossingen aangedragen. Daar hebt u helaas niets mee gedaan. Wij voegen onze zienswijze nogmaals bij.

De Commissie MER had deze mankementen ook al gesignaleerd in haar advies over de reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Omgevingsvisie Rotterdam van 13 oktober 2020.

Biodiversiteit

In het ambitiesdocument staat de claim: *"Doel is om een volledig en robuust ecosysteem in de stad te realiseren. Dit is mogelijk door sterke verbindingen te creëren, waardoor uitwisseling kan plaatsvinden tussen ecologisch waardevolle gebieden. Alle nieuwbouw- en openbare ruimte projecten dienen daarom hun bijdrage te leveren door bijzondere aandacht voor natuurinclusief bouwen."*

De claim dat alle nieuwbouw- en openbare ruimte projecten een bijdrage leveren aan een volledig en robuust ecosysteem door bijzondere aandacht voor natuurinclusief bouwen, kan niet hard worden gemaakt, omdat er geen verplichtingen bestaan voor ontwikkelaars om natuurinclusieve maatregelen toe te passen in bouwprojecten. Wij verwijzen naar de raadsvergadering van 12 oktober 2023 waarin het Biodiversiteitskader is vastgesteld en de motie 'Biodiversiteit integraal in grondbeleid' is verworpen.¹ In deze motie is verzocht om de mate van natuurinclusiviteit mee te laten wegen in tenders en de selectie van marktpartijen voor gebiedsontwikkeling en om natuurinclusiviteit integraal op te nemen in het grondbeleid. Voor zover wij hebben kunnen nagaan, is dit niet gebeurd.

In de Omgevingsvisie, de Boomstructuurvisie en het Biodiversiteitskader is het doel van een volledig en robuust ecosysteem niet geconcretiseerd en vertaald naar toetsbare indicatoren, zodat niet kan worden beoordeeld welke bijdrage projecten leveren aan de realisatie van het doel en er geen effectief monitoringprogramma kan worden ontworpen.

Tijdens dezelfde vergadering zijn ook alle andere moties verworpen die ten doel hebben de biodiversiteit in de stad te versterken.² Hoe verhoudt dit zich tot het doel van een volledig en robuust ecosysteem in Rotterdam? Deze gang van zaken wekt op z'n minst de suggestie van 'greenwashing' van het stadsontwikkelingsbeleid.

Circulaire bouw

In het ambitiesdocument staat de claim: *"Nieuwe ontwikkelingen worden met een circulaire strategie ontworpen, gerenoveerd en gebouwd met als doel een flexibel en toekomstbestendig gebouw te realiseren. De ontwikkeling is multifunctioneel, aanpasbaar en veranderbaar voor verschillende gebruiksscenario's gedurende het gebruik. Demontage en hoogwaardig hergebruik na einde gebruiksduur is mogelijk gemaakt voor relevante gebouwonderdelen en digitaal dusdanig vastgelegd zodat o.a. een demontageplan en relevante informatie voor hergebruik bekend en geborgd is."*

Welke circulaire strategie wordt hier bedoeld? In het [duurzaamheidskompas](#) (pagina 36) waarnaar wordt verwezen is geen circulaire strategie voor de bouw te vinden. Voor de genoemde "eisen" waaraan de ontwikkeling moet voldoen bestaat geen enkel juridisch kader: de initiatiefnemer hoeft alleen aan het bouwbesluit te voldoen. Dit is een sterk staaltje wensdenken en het vermoeden bestaat dat dit frame slechts dient om de lezer (zo ook een raadslid) om de tuin te leiden.

In werkelijkheid gaat het hier om sloop van een energielabel A gebouw voor nieuwbouw, dat staat helemaal onderaan de circulariteitladder. Bovenaan deze ladder staat het blijven

¹ 23bb0068 72.

² 23bb0068 59, 62, 63, 67, 75.

gebruiken van de bestaande gebouwen. Volgens emeritus hoogleraar Renovatie André Thomson is [een gebouw eindelijk te renoveren](#). (Her)gebruik is het meest circulaire pad.

Ook speelt hier het type nieuwbouw een discutabele rol. Er wordt gekozen voor (super) hoogbouw. Het is nooit aangetoond dat hoogbouw circulair kan worden gebouwd. Er is een enorme fundering nodig (tegen het omvallen) en het materiaalgebruik per nuttige m2 kan oplopen tot een factor drie ten opzichte van laagbouw of midden hoogbouw (max 10 lagen). Bij een realistische kijk op een circulaire gebouwde omgeving is de hoeveelheid materiaalgebruik geminimaliseerd, biobased, en blijven gebouwen bruikbaar in de verwachte extreem-weer scenario's. Dus ook als er bijvoorbeeld (tijdelijk) geen elektriciteit beschikbaar is. Hoogbouw is zonder elektriciteit, dus zonder werkende installaties, onbewoonbaar.

Hittestress

In het ambitiedocument staat de claim: *“Nieuwe ontwikkelingen mogen het risico op hittestress niet verhogen. Hierin kunnen groene daken of gevels een rol spelen.”*

Deze claim is niet hard te maken. Voorts ontbreken wederom toetsbare indicatoren, zodat er geen effectief monitoringprogramma kan worden opgesteld. De WUR heeft in een onderzoek naar hittestress in Rotterdam een sterke relatie gevonden tussen [bevolkingsdichtheid \(meer gebouwen\) en hittestress](#) (eerste alinea). Daarnaast zal door het toevoegen van hoogbouw het albedo effect (pagina 14 en verder in het hierna genoemde onderzoek) verder worden verlaagd wat resulteert in méér hittestress. De claim in het ambitiedocument staat haaks op de [adviezen in een onderzoek uit 2011](#) dat in Rotterdam is uitgevoerd.

De onderbouwing van de claim dat de Weena 70 ontwikkeling geen negatieve invloed heeft op de hittestress heeft er alle schijn van niet realistisch te zijn. Er wordt ook niet aangetoond hoe dakgroen of groene gevels kunnen compenseren. Bovendien ontbreekt het juridisch kader om de initiatiefnemer te dwingen deze maatregelen te nemen. Ook deze claim wijst in de richting van 'greenwashing'.

De Rotterdamse inwoners worden op het verkeerde been gezet door de onbewezen duurzaamheidsclaims in het kader van het stadsontwikkelingsbeleid. Wij nemen dit hoog op. Wij overwegen om de onbewezen duurzaamheidsclaims in het ambitiedocument Weena 70 en de andere documenten rondom de gebiedsontwikkeling RCD XL voor te leggen aan de Reclame Code Commissie.

Wij doen via deze brief een dringend beroep op u, raadslid, als controlerende instantie, om afstand te nemen van deze manier van greenwashing en een onafhankelijke positie in te nemen.

Hoogachtend,

Het Bestuur van stichting Rotterdam Natuurlijk!

Bijlage:

Zienswijze Stichting Rotterdam Natuurlijk! d.d. 8 september 2021.